

Universiteit
Leiden
The Netherlands

The sociolinguistics of rhotacization in the Beijing speech community Hu, H.

Citation

Hu, H. (2022, September 21). *The sociolinguistics of rhotacization in the Beijing speech community*. LOT dissertation series. LOT, Amsterdam. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3464385>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3464385>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting

Dit proefschrift onderzoekt de sociale, attitude- en taalkundige mechanismen achter taalkeuzes en taalverandering in het postmoderne stedelijke China. Meer specifiek onderzoekt het de taalkeuze, het gebruik en de uitspraaknormvorming van rhotacisatie in Peking, de hoofdstad van het land, in het licht van de verstedelijking, de zich versterkende positie van het Standaard Chinees, de regionale dialecten en de uitdrukking van verbondenheid. Dit proefschrift bestaat uit acht hoofdstukken.

Hoofdstuk 1 introduceert het theoretisch kader, het onderzoeksobject van dit proefschrift en de onderzoeksvragen die worden beantwoord. Het hoofdstuk eindigt met een kort overzicht van de resterende hoofdstukken.

Hoofdstuk 2 presenteert de taalkundige en sociale achtergronden van dit proefschrift en eerder onderzoek over het onderwerp, namelijk rhotacisatie in het algemeen, rhotacisatie in het Peking Mandarijn (BM) en het Standaard Chinees (SC), de Peking taalgemeenschap, en verstedelijking en binnenlandse migratie. Het hoofdstuk heeft tot doel de fonetische, lexicale en grammaticale kenmerken van rhotacisatie en de speciale relatie tussen rhotacisatie en BM en SC te presenteren, evenals de sociale achtergronden die de verandering in rhotacisatie teweegbrengen. Daarnaast vergelijkt dit hoofdstuk de postvocalische *r* in het Mandarijn met die in westerse talen. Rhotacisatie heeft in het Mandarijn ook lexicale en grammaticale kenmerken. Daarom moeten de postvocale *r* in het Mandarijn en die in westerse talen niet zomaar als hetzelfde verschijnsel worden opgevat.

Hoofdstuk 3 beschrijft de onderzoeksopzet en methoden van dataverzameling van dit proefschrift: de criteria van deelnemersselectie, de opzet van de tweegesprekken en sociotaalkundige interviews, en de dataverzameling en -opname van de natuurlijke en spontane spraak. Een van de doelstellingen van dit proefschrift is het onderzoeken van de taalkeuze en uitspraaknormvorming van rhotacisatie in de natuurlijke spraak van sprekers in de Pekingse taalgemeenschap. Daarom wordt, behalve de spraak van moedertaalsprekers uit Peking, ook die van migranten met een rhotische en niet-rhotische dialectachtergrond onderzocht. Bovendien past deze studie de dataverzamelmethode toe van "praten met een bekende persoon op een bekende plaats over bekende onderwerpen". Het doel is om de *bias* van eerdere studies te overwinnen waarin meestal alleen de rhotacisatie van moedertaalsprekers uit Peking en alleen hun spraak van de voorgelezen rhotacisatie werd onderzocht.

Hoofdstuk 4 onderzoekt de taalattitudes van sprekers ten opzichte van taalgebruik en gebruikers in de Pekingse taalgemeenschap. Meer specifiek bespreekt dit hoofdstuk de positie van BM en SC, van rhotacisatiegebruik en -gebruikers, rhotacisatie-imitatie en van het voordeel/nadeel van het gebruik van BM. Er zijn drie hoofdbevindingen. Allereerst: rhotacisatie wordt erkend als het meest typische kenmerk van BM door zowel autochtone respondenten als

migranten. Ten tweede: het imiteren van BM-rhotacisatie door migranten, naast andere manieren van spraakimitatie, valt respondenten op. Dit wordt echter opgevat als "onnatuurlijk, ongemakkelijk en stijf" en wordt door zowel autochtone respondenten als migranten als onnodig beschouwd. Ten derde: SC, en niet BM, is over het algemeen de meer prestigieuze variant in Peking. Gevraagd naar het voordeel/nadeel van het gebruik van BM, rapporteren de meeste respondenten "geen voordeel/nadeel". De moedertaalsprekers uit Peking melden echter dat ze SC zouden spreken om te voorkomen dat ze herkend worden als Pekinees, bijvoorbeeld door minder gerhotaceerde woorden te gebruiken. Bij migrantenrespondenten van middelbare en leeftijd en daarboven roept deze vraag emotionele uitingen op, zoals "Migranten werken hard en zijn capabeler. Pekinezen niet. BM spreken is niet erg. SC spreken is genoeg". De meeste jonge rhotische-sprekers zijn echter van mening dat het spreken van BM voordelen kan opleveren, en ze bestuderen en spreken BM; zo'n gezichtspunt houdt waarschijnlijk verband met hoe lang respondenten in Peking wonen en studeren en met hun kennis van de stad.

Hoofdstuk 5 bestudeert de effecten van sociale factoren op de frequentie van rhotacisatie in de natuurlijke spraak van sprekers. Er zijn drie hoofdbevindingen. Ten eerste: leeftijd is onder de moedertaalsprekers uit Peking een kritische factor. De jongere sprekers tonen de laagste rhotacisatiefrequentie en de oudere de hoogste. Ten tweede: gender heeft geen significant effect op de frequentie; er is ook geen significant verschil tussen sprekers met hetzelfde gender in verschillende leeftijdsgroepen. Ten derde: de dialectachtergrond heeft een significant effect. De rhotacisatiefrequentie door moedertaalsprekers uit Peking is het hoogst en die van niet-rhotische sprekers het laagst. Er is geen significant verschil tussen jonge moedertaalsprekers uit Peking en jonge rhotische sprekers. De resultaten van dit hoofdstuk laten zien dat 1) jonge rhotische sprekers worden beïnvloed door BM en de rhotacisatie ervan, en 2) dat er een proces van de-rhoticisering plaatsvindt onder moedertaalsprekers uit Peking.

Hoofdstuk 6 onderzoekt de effecten van sociale factoren op de frequentie van rhotacisatietypes, gebaseerd op de resultaten van Hoofdstuk 5. Er zijn drie hoofdbevindingen. Ten eerste: leeftijd heeft onder de moedertaalsprekers uit Peking een significant effect op de frequentie van het rhotacisatietype. Jongere sprekers gebruiken minder verschillende types dan oudere. Ten tweede: gender is geen kritische factor. Er is geen significant verschil tussen de genders. Ten derde: de dialectachtergrond heeft een significant effect op de frequentie. Moedertaalsprekers uit Peking gebruiken rhotaciseren het vaakst en niet-rhotische sprekers het minst vaak. Samen met de resultaten van Hoofdstuk 5 over de frequentie van rhotacisatietokens leidt dit tot drie hoofdbevindingen. Ten eerste: de dialectachtergrond is een cruciale sociale factor. Wat betreft zowel de *token*frequentie als de *type*frequentie, produceren de moedertaalsprekers uit Peking de meeste en de niet-rhotische sprekers de minste. Ten tweede: er is voor de *token*frequentie geen significant verschil tussen de jongere moedertaalsprekers uit Peking en de jongere rhotische sprekers. Voor de *type*frequentie blijkt de eerste groep echter in staat te zijn

meer verschillende *types* te gebruiken dan de laatste groep. Hieruit blijkt dat jongere rhotische sprekers worden beïnvloed door BM en de rhotacisatie ervan, maar dat ze beperkte rhotacisatietypes kennen. Daarom herhalen ze de rhotacisatie die ze kennen om een groter aantal rhotische woorden te kunnen produceren. Ten derde: onder de moedertaalsprekers uit Peking gebruiken de jongeren aanzienlijk minder rhotacisatie-*tokens* en -*types* in vergelijking met de oudere sprekers. Dit betekent dat "de-rhotacisering" plaatsvindt onder de moedertaalsprekers uit Peking en hoe jonger de sprekers zijn, hoe minder rhotacisatie-*tokens* en -*types* ze actief gebruiken. De bevordering van Standaard Chinees, de langdurige en diepgaande sociale en taalkundige band tussen moedertaalsprekers uit Peking en migranten, evenals de bevolkingssuperioriteit van migranten zijn allemaal mogelijke oorzaken van de waargenomen de-rhotacisering.

Hoofdstuk 7 onderzoekt de sociale en taalkundige beperkingen op rhotacisatievarianten en uitspraaknormvorming van rhotacisatie. De methoden van akoestische fonetiek worden in dit hoofdstuk gebruikt en de formanttrajecten, klinkerruimte en duur van de meest gebruikte gerhotaciseerde klinker (lettergreep) worden gemeten. Er zijn drie hoofdbevindingen. Ten eerste: in studies naar taalvariatie moet behalve met de lettergreepcontexten ook rekening gehouden worden met lexicale en suprasegmentele factoren (bijvoorbeeld toon). Dit hoofdstuk categoriseert de meest gebruikte gerhotaciseerde klinker *ianr* in drie categorieën, namelijk OT (oorspronkelijke toon), NT (neutrale toon) en NG (??), vanwege de effecten van lexicale betekenis en tonen op *ianr*. Het blijkt dat *ianr* in verschillende categorieën verschillende formanttrajecten en klinkerruimtepatronen heeft. Over het algemeen vertonen OT *ianr* en NT *ianr* overeenkomsten op de formanttrajecten, terwijl NG *ianr* drie vlakke formantcontouren heeft met zeer milde fluctuatie. Op de F2-F1 klinkerkaarten neemt OT *ianr* de grootste ruimte in, namelijk het gebied tussen bijna-dicht en bijna-open. NT *ianr* en NG *ianr* nemen een kleinere ruimte in, die zich meestal boven het midden-middengebied bevindt. Ten tweede: sociale factoren vertonen verschillende effecten op de drie typen *ianr*. 1) De niet-rhotische sprekers produceren geen NG *ianr*. 2) Op de formanttrajecten is er ook een stijging aan het einde van de *ianr*-formanten bij de migranten speakers. Dit suggereert dat hoewel migrantensprekers de rimte rhotaceren, het retroflexe effect waarschijnlijk niet voldoende wordt gerealiseerd, en de tong van de sprekers wordt gederetroflexeerd aan het einde van het rijm, terwijl moedertaalsprekers uit Peking dat niet doen. 3) Op de F2-F1 klinkerkaarten laten anderstaligen geen groepsverschillen zien. Onder de moedertaalsprekers uit Peking overlappen de drie *ianr*-categorieën elkaar echter voor de oudere sprekers, maar zijn deze geclusterd voor de jongere. Hieruit blijkt dat moedertaalsprekers in verschillende generaties verschillende tonghoogten gebruiken bij het produceren van rhotacisatie en dus verschillende varianten produceren.

Hoofdstuk 8 vat de belangrijkste bevindingen van elk hoofdstuk samen en presenteert de beperkingen van dit proefschrift, evenals kwesties voor toekomstig onderzoek.

In de eerste plaats heeft dit proefschrift de normatieve krachten aangetoond, namelijk verstedelijking en migratie, het Standaard Chinees, de regionale dialecten en uitdrukkingen van verbondenheid, op het gebruik van rhotacisatie en de uitspraaknormvorming. Dit proefschrift bestudeert de taalattitudes en het taalgebruik van sprekers in de Peking taalgemeenschap in kwaliteit en kwantiteit, met de methoden uit de sociolinguïstiek en fonetiek. Met betrekking tot taalattitudes rapporteren zowel moedertaalsprekers als migranten dat rhotacisatie en imitatie van rhotacisatie door migranten hen opvallen. Aan de andere kant associëren zowel migranten als moedertaalsprekers migranten met de opwaartse sociale mobiliteit in Peking, tegen de achtergrond van de promotie van het Standaard Chinese en de instroom van migranten. Ze rapporteren ook dat het moeilijk is om rhotacisatie aan te leren naast het prestige van SC en het gebrek aan noodzaak om BM te leren. Wat betreft taalgebruik, als een belangrijk kenmerk van zowel BM als SC, ondergaat rhotacisatie de achteruitgang van zowel *tokens* als *types* onder moedertaalsprekers. In vergelijking met migranten produceren de moedertaalsprekers uit Peking echter nog steeds het grootste aantal rhotacisatie-*tokens*, *-types* en *-varianten*. Samenvattend legt dit proefschrift de sociale, attitude- en taalkundige invloeden op taalkeuzes en uitspraaknormvorming in postmoderne stedelijke omgevingen bloot. Dit levert ons meer begrip van de relevante mechanismen vanuit verschillende invalshoeken op.